

Saneringsnytt nr 2-2006

Når vi går inn i påskeveka er talet på dei som er med i prosjektet pluss dei som har meldt seg interessert passert 225. Det nærmar seg såleis halvparten av alle mjølkeprodusentane. I fylgje prosjektbeskrivelsen er taket på deltakarar snart nådd. Ei viktig oppgåve i tida fram til neste års jordbruksforhandlingar er difor å gjera partane merksame på den store interessa for prosjektet, og behovet for meir støtte til dei som vil bli med. NSG har gjeve prosjektet melding om at dei alt har dette med i vurderingane sine, så det er framleis positiv stemning i så måte. Det gjeld difor å melde seg på dersom ein er interessert, for å vise at viljen hjå geiteprodusentane er til stades framleis.

Påmeldingsrutiner

Det kjem ofte inn spørsmål om korleis påmeldingsrutinene til prosjektet er.

Her er ein lita oppskrift:

1. Fyll ut ”erklæring fra dyreeier” heilt nøyaktig. Send den til Friskere geiter, v/Nils Leine, 2975 Vang i Valdres
2. Dersom saneringa skal skje innan eitt eller to år, bør også talet på dyr som det er gitt produksjonstillegg for dei to siste åra vera med.
3. Veterinærattesten kan vera med, men mange har ikkje planane heilt klare ved påmelding, så det kan ein også vente med. Men den bør vera ferdig i god tid før saneringa tek til.
4. Kontrakten blir skriven når dei tre fyrste punkta er på plass.

Foring av kje

I Sau og Geit nummer 2/2006 var det mykje stoff om foring av kje. Alle er med dette oppmoda om å lesa artiklane om emnet. Dette er svært viktig, og alle som tenkjer på å sanere og ha eit smittefritt oppdrett bør setja seg så grundig inn i det som råd er. Kjea er meir verdifulle enn nokon gong, og difor er det endå ein grunn til at dei må få den beste starten ein kan tilby. Dette nummeret av Sau og Geit har også mykje anna interessant geitestoff.

Vaksinering av kje mot pulpanyresjuke

Diskuter også vaksinering av kjea mot pulpanyresjuke med veterinæren. Dette er noko som må avgjerast av kvar enkelt, men ta det med i vurderinga når opplegget for kjeoppdrettet skal planleggjast. Ein kan vaksinere svært tidleg, då kjea ikkje har fått antistoff gjennom kuråmjølka. Sjå også: <http://leine.no/htg/terapi/vaksiner.htm>

Handel med livdyr i område med tvungen vaksinering mot paratuberkulose

Prosjektet har no prøvd å formulera kva krav ein stiller til produsentar som handlar med livdyr i område der det er krav om vaksine mot paratuberkulose. Dette er ikkje heilt enkelt korkje å forstå eller forklare, men ein håpar at dette skrivet skal klargjera korleis prosjektet ser på det. Sjå vedlegget til slutt i dette nummeret av Saneringsnytt!

Dette dokumentet ligg også på internett: <http://leine.no/htg/sanering/info/salg/paratuboverv.pdf>

Kontakt med prosjektet i mai

Underteikna er bortreist i tidsrommet 1. – 23. mai. Dersom det er spørsmål som gjeld sanering i denne tida, så kontakt fyrst og fremst lokal veterinær eller rådgjevar. Dersom det er ting som dei ikkje kan svare på, kan Liv Sølverød kontaktast. Tlf 71 24 35 80 eller 95 25 23 17.

Avl og semin

Av Ingunn Nævdal

Årets seminsesong innebærer en rekke endringer i sammenheng med at eierinseminasjon nå er åpnet for alle.

Kurs i eierinseminasjon

Mattilsynet har nå formelt godkjent eierinseminasjon med "skudd i blinde"-teknikken på geit. De som har deltatt i forsøk med eierinseminasjon, vil sannsynligvis kunne få en godkjenning av Mattilsynet uten å gå et nytt kurs. Nye inseminører må gå et 1-dagers kurs.

Kurset vil inneholde en teoretisk del med fokus på brunsttesting og en lengre praktisk del hvor sædbehandling vektlegges. Målet er at alle som ønsker å gå på kurs, får anledning til det. Det vil bli holdt ett kurs før ferien for de som starter tidlig med paring. Deretter vil det i august blir arrangert minst fire kurs fordelt rundt omkring i landet. Tidspunkt og sted for kursene vil det komme informasjon om etter hvert. Følg med i Sau og Geit og på Internett; www.nsg.no.

Seminforsøk i 2006

Seminforsøket i 2005 viste et gjennomsnittlig tilslag på 51 %. Selv om eierinseminasjon nå skal åpnes for alle, er det nødvendig med forskning og utviklingsarbeid for å optimalisere metoden og oppnå bedre resultater. I årets forsøk vil dobbelinseminering (2 * 200 mill sædceller inseminert med 12 timers mellomrom) bli sammenlignet med enkelinseminering (inseminere én gang med 400 mill sædceller).

De som har deltatt i forsøk tidligere og har vært nøye med innsending av rapport, vil få tilbud om å delta i årets forsøk.

Produksjon av bukkeseed i 2006

På grunn av at finansieringen av seminstasjonen ikke er på plass, vil årets sædproduksjon bli en midlertidig løsning. Det vil si at det blir satt inn færre bukker enn først planlagt og det vil ikke kunne sendes ut sæd fra de nye seminbukkene før tidligst 15. august. Det er mulig å benytte sæd fra fjorårets seminbukker for de som skal inseminere før denne tid.

Antall bukker og fordeling:

▪ Elitebukker fra ringene:	7-8
▪ Prøvebukker fra sanerte besetninger:	5-10
▪ Prøvebukker fra ringene:	15

Dette medfører også at etterspørselen etter sæddoser kan bli større enn det som produseres av årets bukker. Det vil derfor bli følgende begrensning ved bestilling av sæd i 2006:

Elitebukker:

- 1 dose pr. 10 para geiter for besetninger i ring
- 1 dose pr. 10 para geiter i Friskere geiter-besetninger i kontrollen
- 0 utenom ring og utenom Geitekontrollen

Prøvebukker:

- 2 doser pr 10 para geiter i ring og i Friskere geiter-besetninger i kontrollen
- 1 doser pr 10 para geiter i Geitekontrollen
- Besetninger utenom Geitekontrollen har ikke tilgang til semin i år

Dersom det blir for lite doser, må det tas forbehold om færre doser pr besetning.

Priser

Det vil ikke lenger bli gitt tilskudd til inseminasjon ved leid hjelp, men Avlsrådet for geit går inn for at leien for sæddunk sponses med kr. 600,- pr. dunk i årets sesong. Kostnaden for leie av dunk vil dermed bli kr. 500,- pr. dunk.

Avlsrådet har gått inn for de prisene på sæddoser, produkter/tjenester og differanser i forhold til gruppering som går fram av tabellen nedenfor.

Tabell: Priser for sæddoser, produkter og tjenester i 2006.

Sæd (1 dose = 2 strå a 200 mill)	Ring-besetninger	Besetninger i ”Friskere geiter”	Andre besetninger i Geitekontrollen	Besetninger utenom Geitekontrollen
Elitebukksæd (prisen er basert på juni-indeksen)	kr 0,- for avlsindeks=100 kr. 5,- pr indekspoeng over 100	kr 0,- for avlsindeks=100 kr. 5,- pr indekspoeng over 100	Kr. 100,-	Selges ikke
Prøvebukksæd	Kr. 0,-	Kr. 0,-	Kr. 0,-	Selges ikke
Frossensæddunk (leie, transport)	Kr. 500,-	Kr. 500,-	Kr. 1 100,-	Selges ikke
Inseminasjonskurs	Kr. 1 500,-	Kr. 1 500,-	Kr. 1 500,-	Selges ikke

Vedlegg til Saneringsnytt nr 2, 2006

Kontroll og overvåking av paratuberkulose i geitebesetninger

Salg av livdyr fra besetninger som er med i prosjektet Friskere geiter

Overvåking, kontroll og tvungen vaksinerings

I Norge har Mattilsynet et kontroll- og overvåkingsprogram for paratuberkulose. Dette gjelder alle drøvtyggere, samt lama og alpukka.

Det er påbudt med vaksinerings mot paratuberkulose på geit i 7 fylker. De 7 fylkene er:

Vestfold, Buskerud, Telemark, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal. Vaksinerings skal skje før kjeet er 4 uker.

Unntak fra pålegget om vaksinerings

Besetninger i disse fylkene som er med i smittesaneringsprosjektet Friskere geiter er unntatt fra vaksinasjonspåbudet og Friskere geiter har et ansvar for overvåking av paratuberkulose hos dyr fra disse besetningene.

Salg av dyr fra Friskere geiter-besetninger som er fritatt for vaksinepåbud

Når både selger og kjøper er med i Friskere geiter, vil prosjektet fortsette prøvetakingen og kontrollen i kjøperbesetningen.

Når dyr blir solgt fra en Friskere geiter-besetning til besetning som ikke deltar i prosjektet, mister prosjektet Friskere geiter kontroll med dyrene. Det gjelder salg til to typer besetninger:

1. Salg til besetning med påbudt paratuberkulosevaksinerings.
Dyret må da vaksineres. Dette gjelder også nyetablert besetning i områder med vaksinepåbud. Mattilsynet må alltid kontaktes før dyret flyttes.
2. Salg til besetning uten påbudt paratuberkulosevaksinerings.
Mattilsynet må alltid kontaktes før dyret flyttes.

For å sikre kontrollen med paratuberkulose ser prosjektet Friskere Geiter det som en fordel at livdyr fra prosjektbesetninger med vaksinasjonsfritak selges til andre prosjektbesetninger.

Krav om å søke Mattilsynet om dispensasjon ved kjøp og salg over fylkesgrenser og innen fylker.

En må alltid søke Mattilsynet om tillatelse ved kjøp av småfe fra et annet fylke enn der en selv har dyr. I noen fylker gjelder dette også mellom soner innen fylket.

OBS: Dersom selger har dispensasjon for vaksinepåbudet, må Mattilsynet alltid varsles når kjøper ikke er med i Friskere geiter prosjektet, selv om kjøperbesetningen ligger i det samme fylket som selgerbesetningen!

Kjøp av geit fra fylke med påbudt vaksinerings

Det er en risiko for at dyr kan føre med seg paratuberkulosesmitte fra fylker med påbudt vaksinerings til andre fylker.

Dersom Mattilsynet gir tillatelse til kjøp og overføring av geiter fra et fylke med påbudt vaksinerings til et fylke uten påbudt vaksinerings, må kjøper fortsette å kontrollere geitene for smitte av paratuberkulose.

Denne kontrollen må fortsette så lenge prosjektet Friskere geiter og/eller Mattilsynet mener det er nødvendig. Kontrollperioden vil kunne variere, og vil kunne vare i flere år.

Kjøper kan enklest få til slik kontroll ved å melde seg inn i prosjektet Friskere geiter.

Ansvarliggjør selger

Det er nødvendig å understreke de forholdene som dette notatet handler om til geitprodusenter som selger livdyr, slik at de kan beskytte sin besetning og unngå å bidra til spredning av paratuberkulose.

Selger må ta ansvaret for å informere kjøpere som ikke kjenner til reglene og prinsippene for bekjemping og kontroll av paratuberkulose.

Distriktskontorene til Mattilsynet er ikke alltid godt nok informert om prosjektet Friskere geiter og heller ikke om den handelen som foregår med geit. Selger må derfor ta på seg et ansvar for å holde Mattilsynet orientert ved handel med livdyr.

Ta gjerne kontakt med prosjekt Friskere Geiter for informasjon og vurdering ved kjøp og salg av livdyr.

Nils Leine
Prosjektleder

Liv Sølverød
Sekretær Helsetjenesten for geit

Vang 7. april 2006

Nils Leine